

VALDENŠKI PRAZNIK V TRSTU

Valdenške evangelijske Cerkve vsako leto slavijo praznik 17. februarja, imenovan tudi praznik svobode, v spomin na dan, ko je leta 1848 kralj Sardinije Carlo Alberto izdal odlok, s katerim je valdencem in judom priznal pravice, na podlagi katerih so si kasneje priborili popolno svobodo veroizpovedi. Tokrat so si za slovesnosti in kulturno dogajanje, ki je večinoma potekalo v baziliki San Silvestro v Trstu, izbrali 18. in 19. februar. Program je nastal ob podpori Pokrajine Trst (Provincia di Trieste), ob pokroviteljstvu občine Trst (Comune di Trieste) in v sodelovanju s študijskim centrom Albert Schweitzer (Centro Studi Albert Schweitzer), Metodistično Cerkvijo v Trstu (Chiesa Metodista di Trieste) ter Helvetično Cerkvijo v Trstu (Chiesa Elvetica di Trieste). Organizator je bila Valdenska evangelijska cerkev v Trstu.

Ogrodje strokovnega dela počastitve praznika verske svobode sta bili predavanji Tomaža Jurce, sociologa in sodelavca revije *Stati inni* *obstati*, z naslovom *Sporazum iz Cavourja kot prvi dokument verske tolerance v sodobni Evropi* in Dee Moscarda, docentke civilnega prava na Univerzi v Trstu, z naslovom *Sporazum iz Cavourja s pravnega vidika*. Mediator je bil pastor Ruggiero Marchetti.

S tema predavanjema je Valdenska evangelijska cerkev v Trstu želela obuditi spomin na zgodovino valdencev in opozoriti, da je bilo leto 2011 za tovrstno obeležje vsekakor primerno. Velja namreč opomniti, da je lani minilo 450 let od dveh dogodkov, ki sta ju leta 1561 zaznamovala podoben potek in okoliščine, a sta se končala nadvse različno. Na eni strani gre za podpis sporazuma v Cavourju in na drugi za upor valdencev v Kalabriji, ki so ga kruto zadušili.

Tako na severu, v piemontskem višavju, že od nekdanj poseljenem z valdenci, kot na jugu Italije, kjer se je nekaj njihovih skupin naselilo v 13. stoletju, so ukrepi oblasti, da bi izkoreninile »krivoverstvo«, podžgali upor tamkajšnjih vernikov. V piemontskih dolinah so se valdenci uspešno uprli četam, ki jih je proti njim poslal vojvoda Emanuele Filiberto Savojski, in z njim kmalu nato v kraju Cavour podpisali sporazum, ki jim je dovoljeval bivanje in opravljanje bogoslužja na njegovem ozemlju. Gre za prvi dokument verske tolerance v sodobni Evropi po Augsburškem verskem miru 1555 in za tisti čas dokaj nenavadno, a z zgodovinskega vidika nadvse pomembno listino (gl. članka G. Hoferja in M. Jurce v *Stati inu obstatu*, št. 13-14). Valdenci v Kalabriji, kjer so bile geografske in politične razmere nekoliko drugačne, niso imeli podobne sreče, saj jih je po krutem posegu oblasti večina izgubila življenje, preživeli pa so samo tisti, ki so se odrekli svoji veri. O njihovi žalostni usodi je spregovoril pastor Ruggiero Marchetti.

T. J.